

بررسی و نقد دیدگاه و روش
بنت الشاطبی در عدم ترادف
در قرآن کریم

www.ketab.ir

فهرست کتب و اسناد خطی و چاپی

شابک	: ۱۸۰۰۰۰ ریال : 978-600-8641-31-5
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۴۶۱۷۱۱
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی و نقد دیدگاه و روش بنت الشاطی در عدم ترازف در قرآن کریم/ مولف سیدرسول سجادی نسب.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات راه دکتری، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۶ ص:، ۲۳ × ۳۹ سم.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۰۵ - ۱۰۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: بنت الشاطی، عایشه -- نقد و تفسیر
موضوع	: Bint al - Shati -- Criticism and interpretation
موضوع	: قرآن -- مترادفها و متضادها
موضوع	: Qur'an -- Synonyms and antonyms
موضوع	: قرآن-- مسائل لغوی
موضوع	: Qur'an -- Language, Style
موضوع	: زبان عربی -- مترادفها و متضادها
موضوع	: Arabic language -- Synonyms and antonyms
رده بندی دیویی	: ۷۳۶/۸۹۲
رده بندی کنگره	: ۴۸۵۰PJA ۱۳۹۵ ۱۳۸۴/ن
سرشناسه	: نسب، سیدرسول، ۱۳۵۴ -
وضعیت فهرست نویسی	: جیا

بررسی و نقد دیدگاه و روش بنت الشاطی در عدم ترازف در قرآن کریم

مؤلف:	سید رسول سجادی نسب
ناشر:	انتشارات راه دکتری
صفحه آرای:	نامدار افروغ
تیراژ:	۵۰ نسخه
نوبت چاپ:	اول، ۱۳۹۵
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۸۶۴۱-۳۱-۵
قیمت:	۱۸۰۰۰۰ ریال

نشانی: خ شریعتی بالاتر از پل صدر خ شهید میرزاپور-خ فاطمیه-ک مهر اول غربی پ ۳۴

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد.

بررسی و نقد دیدگاه و روش بنت الشاطی

در عدم ترادف در قرآن کریم

چکیده

در باب ترادف در زبان عربی و قرآن، اختلاف نظرهایی وجود دارد. بعضی ترادف را در زبان عربی و قرآن پذیرفته‌اند و بعضی به انکار آن پرداخته‌اند و گروهی، تفکیک قائل شده‌اند. بر مبنای این که ترادف در زبان عربی را پذیرفته‌اند ولی به انکار آن در قرآن کریم پرداخته‌اند. بنت الشاطی از گروه اخیر است. موافقان ترادف، تداخل گویش‌ها و لهجه‌ها، وام‌گیری از زبان‌های دیگر و تطور زبانی را از عوامل ترادف می‌دانند و در مقابل، منکران ترادف تلاش می‌کنند برای هر کلمه، معنای ویژه‌ای بیان کنند و با مطرح کردن تعریفی خاص از ترادف و تفکیک میان ترادف تام و ناقص به انکار ترادف بپردازند، ولی با دقت در ادله‌ی مخالفان و موافقان به این نتیجه می‌رسیم که وجود ترادف در زبان، امری بدیهی و انکار ناپذیر است. بنت الشاطی با معیار قرار دادن قرآن، روش را معیار تمایز معنایی، بین کلمات می‌داند و با استقرای واژه‌ها و کاربردهای قرآنی آن سعی در بیان تفاوت معنایی بین کلمات کرده است. روش او بسیار، مؤثر و راهگشاست و در بسیاری موارد نیز موفق بوده است. مثلاً در بیان تفاوت معنایی، بین دو کلمه‌ی ((رؤیا)) و ((حلم)) محققانه وارد بحث می‌شود و هنرمندانه از میدان تحقیق، بیرون می‌آید. ولی در مواردی بر دیدگاه و روش او نقدهایی وجود دارد. عدم ترادف در تمام نمونه‌های قرآنی، قابل دفاع نیست و چاره‌ای جز پذیرش ترادف نداریم. به همین خاطر، بنت الشاطی در تبیین عدم ترادف بین بعضی از کلمات به خطا رفته است. مثلاً در بیان اختلاف معنایی، بین دو کلمه‌ی ((نعمت)) و ((نعیم)) گفته است که استعمال کلمه‌ی نعیم به نعمت‌های اخروی تعلق دارد و کاربرد کلمه‌ی نعمت، مخصوص نعمت‌های مادی و دنیوی است که با استقرای کامل نمونه‌های قرآنی این واژه‌ها به این

نتیجه می‌رسیم که بیان بنت‌الشاطی، صحیح نمی‌باشد و بر خلاف نظر او این دو کلمه مترادف هستند. در این مقال این نمونه و نمونه‌های مشابه نیز مورد مذاکره قرار می‌گیرد و ترادف آنها اثبات می‌شود تا روشن شود ترادف با لحاظ نکته‌هایی در قرآن کریم وجود دارد. واژگان کلیدی: دیدگاه، روش، بنت‌الشاطی، ترادف، عدم ترادف و قرآن کریم

www.ketab.ir

فصل اول: کلیات

صفحه

۱-۱	بیان موضوع	۲
۳-۱	سابقه پژوهش	۳
۴-۱	سوالار تحقیق	۴
۵-۱	فرضیه ها	۵
۶-۱	روش تحقیق	۵
	نوآوری تحقیق	۶
۷-۱	اهمیت و ضرورت	۷
۷-۱	مفاهیم و اصطلاحات	۸
۸-۱	بنت الشاطی	
۸-۱-۱	شرح حال	۱۲
۸-۱-۲	آثار و تألیفات بنت الشاطی	۱۴
۸-۱-۳	جایگاه آثار بنت الشاطی در ایران	۱۶
۸-۱-۴	کتاب الأعجاز البیانی	۲۰
۸-۱-۵	ترجمه ی الاعجاز البیانی	۲۲

فصل دوم: دیدگاه ها در باب ترادف یا عدم ترادف

	مقدمه	۲۷
۱-۲	وجود ترادف در زبان عربی و قرآن کریم	۲۸
۱-۱-۲	اسباب و عوامل ترادف	۳۱
۲-۱-۲	فوائد ترادف	۳۵

۲-۲	عدم ترادف در زبان عربی و قرآن کریم	۳۷
۱-۲-۲	مخالفان ترادف	۳۷
۲-۲-۲	ادله ی منکران ترادف	۳۹
۳-۲	وجود ترادف در زبان عربی و عدم آن در قرآن کریم	۴۱
۴-۲	نظر مختار	۴۲
۵-۲	خلاصه و نتیجه	۴۵

فصل سوم: بیان دیدگاه و روش بنت الشاطی در باب عدم ترادف در قرآن

۴۷	تعریف بنت الشاطی از ترادف	۴۷
۳-۲	دیدگاه بنت الشاطی در موضوع ترادف در زبان عربی	۴۸
۳-۳	دیدگاه بنت الشاطی در موضوع ترادف در قرآن	۵۰
۴-۳	مبانی بنت الشاطی در عدم ترادف در قرآن	۵۱
۱-۴-۳	تعدد گویش ها و تفاوت بین آنها	۵۱
۲-۴-۳	معنای خاص قرآنی	۵۲
۵-۳	منابع شناخت واژه ها از نظر بنت الشاطی	۵۳
۶-۳	روش بنت الشاطی در اثبات عدم ترادف میان واژه ها	۵۴
۷-۳	نمونه هایی از روش استادانه ی بنت الشاطی در تبیین عدم ترادف میان کلمات	۵۶
۱-۷-۳	رؤیا و حلم	۵۶
۲-۷-۳	نای و بعد	۶۰
۳-۷-۳	انداد	۶۳
۸-۳	خلاصه و نتیجه	۶۷

فصل چهارم: بررسی و نقد دیدگاه و روش بنت الشاطی در باب عدم ترادف در قرآن

۱-۴	بررسی و نقد دیدگاه بنت الشاطی	۶۹
۲-۴	بررسی و نقد روش بنت الشاطی	۷۳

- ٧٣..... ١-٢-٤ أنس و ابصره.
- ٧٤..... ٢-٢-٤ حلف و قسم.
- ٧٨..... ٣-٢-٤ زوج و أمره.
- ٨١..... ٤-٢-٤ أنس و انسان.
- ٨٣..... ٥-٢-٤ نعمت و نعيم.
- ٨٨..... ٦-٢-٤ يؤيد و يقوى.
- ٩٠..... ٧-٢-٤ الفى و وجد.
- ٩٣..... ٨-٢-٤ «فاز» و «سعد و نجا».
- ٩٥..... ٩-٢-٤ سواء و عدل.
- ٩٧..... ١٠-٢-٤ «سلك و سفينه» و «مشحون و الممئلته».
- ١٠٠..... ٣-٤ خلاصه و نتيجه.
- ١٠١..... منابع و مآخذ.